

Hva er sannhet?

I filmen «V for Vendetta» sier den ene hovedpersonen Evey, i Natalie Portmans skikkelse: «...kunstnere bruker løgner for å fortelle sannheten – mens politikere bruker dem for å skjule sannheten.» Men hva er egentlig sannhet, og hvordan forholder vi oss til den?

Medisinske sannheter har en tendens til å være ferskvare – det som var sant for ti år siden, er ikke nødvendigvis sant i dag, og sannheter varierer fra sted til sted, og fra miljø til miljø. I dag tenker vi annerledes om årsakene til magesår enn man gjorde for 20 år siden, men endret virkeligheten seg i det *Helicobacter pylori* sin rolle ble oppdaget? Anna Luise Kirkengen skriver i dette nummeret om hvordan erfaringer former kroppen. Kirkengen redegjør for hvordan nyere forskning gjør at vi må tenke nytt om hvordan livet vi lever påvirker kroppen og helsen vår. Men er det forskningens beskrivelse av disse forholdene som gjør dem sanne? Var det først da Newton satte ord på loven om tyngdekraften at gravitasjonen var et faktum?

Vi trenger alle en forståelse av verden som vi klarer å håndtere. Helt fra vi er spedbarn trenger vi å skape en ramme rundt oss selv og livet vårt, som gir oss mening. Vi trenger en livsanskuelse som ikke er så truende at den overmanner oss, eller som har så mange hull at den kollapse. Når forståelsen vår av verden får seg små skudd for baugen gir det mulighet til utvikling og vekst, men når skadene kommer for brått og blir for store, står vi i fare for å miste fotfestet og bli psykotiske.

Det er livsanskuelsen som er konteksten fortellingene om oss selv plasseres i, og historiene vi forteller om livene våre er svært viktige, enten vi forteller dem til oss selv eller til andre. Ordene vi bruker om oss selv og livene våre, er med på å gi oss vår selvforståelse og selvfølelse.

For noen år siden gikk det en debatt i Aftenposten om ME er en rent somatisk diagnose eller ikke. Jeg blir stadig fascinert over å se hvor mye enkelte mener

å vite om det vi ikke vet. Å være skråsikker enten det er på at for eksempel ME handler om bare kropp, eller på den annen side at det kun handler om psykiske mekanismer, fremstår for meg ikke som utpreget klokt, men heller litt trist. Det er litt trist at behovet for den forklaringen man selv ønsker blir så stor, at man overser det eneste vi med sikkerhet kan si om årsakene til ME: Det ennå er mye vi ikke kan forklare eller forstår. Denne skråsikkerheten om noe vi ikke vet tydeliggjør imidlertid hvor viktig det er å lage seg forklaringsmodeller man klarer å romme, og hvordan noen forståelser er vanskeligere å forholde seg til enn andre. Det er interessant å observere hvordan en forklaringsmodell der psykiske faktorer er en del av bildet, er vanskelig å akseptere for mange. Og det blir veldig spennende å se om forskningen Kirkengen beskriver i artikkelen sin, på sikt vil gjøre psykiske plager og belastninger mindre stigmatiserende og skambelagte enn det de er i dag.

Ole Andreas Hovda

